

#BlackLivesMatter. Strijd tegen racisme en ongelijkheid in de VS gaat door

De afgelopen maanden en jaren werd de VS regelmatig opgeschrikt door moorden op zwarte jongeren. Het leidde tot een beweging onder de naam #BlackLivesMatter. We spraken hierover met Eljeer Hawkins van Socialist Alternative, onze zusterorganisatie in de VS. Het resultaat van dit gesprek is in een dossier gegoten. Dossier door JONAS CRAEYNST.

Oorsprong

#BlackLivesMatter ontstond in 2012 nadat de moordenaar van Trayvon Martin, George Zimmerman, werd vrijgesproken en de 17 jaar oude vermoorde Trayvon post mortem werd veroordeeld voor zijn eigen dood. #BLM is een oproep om actie te voeren en een antwoord op het anti-zwart racisme dat de dominant is in de VS. De oproep vindt zijn oorsprong in de ervaringen van de Afro-Amerikanen die zich tegen hun dehumanisering verzetten. #BLM wil meer zijn dan een protoest tegen de ongestrafte moorden op zwarten door de politie en burgerwachten. (zie BLM website: <http://blacklivesmatter.com/about/>)

#BLM is opgericht door drie vrouwen. Dat is niet onbelangrijk aangezien de rol van vrouwen in protestbeweging door zowat alle traditionele media onderschat wordt. We hoeven slechts naar de heroïsche rol van vrouwen in de zogenaamde Arabische Lente te verwijzen. De rechten van alle mensen worden bepaald door de afwezigheid van rechten van één enkele mens of een groep mensen. #BLM richt zich in eerste instantie tegen politiegeweld en op de zwarte bevolking, maar is daar niet tot beperkt.

De afgelopen jaren was er een doorgedreven militarisering van de politie in de VS. Zo kreeg de politie onder meer afgedankte militaire voertuigen en werd ze bewapend door de federale overheid. (zie <http://www.theguardian.com/law/2014/jun/24/military-us-police-swat-teams-raids-aclu>). De brutaliteiten van de politie in de VS zijn goed gedocumenteerd. Statistieken tonen aan dat er elke 22 uur een zwarte door de politie wordt gedood. (<https://mxgm.org/wp-content/uploads/2013/04/Operation-Ghetto-Storm.pdf>)

De oorsprong van de zwaarbewapende politie in de VS is te vinden aan het begin van de 20e eeuw, tijdens de Palmer Raids (1919-1920) kort na de Eerste Wereldoorlog. Deze Palmer Raids stonden in het teken van de eerste "red scare" (angstcampagne tegen het socialisme). Verschillende linkse groeperingen werden toen aangevallen door de politie.

De tendens om met de federale regering deel te nemen aan repressie tegen dissidenten binnen de VS en deze repressie zelfs te organiseren, werd verder uitgewerkt in het tijdperk dat McCarthy een toonaangevende rol speelde (eind 1940 tot 1954) en de FBI onder leiding van J. Edgar Hoover een continue oorlog voerde tegen linkse organisaties en, belangrijker voor #BLM, tegen activisten zoals Malcolm X, de burgerrechtenbeweging en de Black Panthers. (jaren 1960)

De militarisering van de politie heeft geleid tot meer geweld en agressie door de politie. En dit ondanks de vele kritiek op de Amerikaanse politie, zelfs de VN-organisatie voor mensenrechten stelde er vragen bij en veroordeelde het geweld. Nochtans is de VN niet bepaald een organisatie die bekend staat voor kritische analyses (zie: <http://america.aljazeera.com/articles/2015/5/11/us-faces-scathing-un-review-on-human-rights-record.html>). Noch de lokale besturen noch de federale overheid heeft overigens iets met die kritiek gedaan.

Een nieuwe beweging met oude roots

De voorbije jaren was er duidelijk sprake van een polarisering in de VS. Sinds de Occupybeweging vanaf september 2011 is het concept van de 99% tegen de 1% in alle lagen van de samen-

leving doorgedrongen. Het kwam naar voor in de politieke debatten en het is steeds meer gezien als een uitdrukking van de maatschappelijke realiteit. De Occupybeweging populariseerde dit idee en was een voorloper van verschillende bewegingen die een nieuwe generatie activisten voorbrachten, denk maar aan de zogenaamde Arabische Lente, de indignado's of de paraplu-protesten in Hong Kong voor een democratisering. Veel mensen die aan Occupy deelnamen, waren nooit eerder betrokken bij betogingen of protesten. Een beweging in Wisconsin met duizenden mensen die op straat kwamen tegen de plannen van gouverneur Scott Walker om het recht op collectieve loonsonderhandelingen af te schaffen, voedde deze tendens en leidde tot nog meer engagement en een verhoging van het bewustzijn in de VS.

De meeste nieuwe activisten kwamen dan wel uit de blanke middenklasse, maar het concept van de 99% versus de 1% rijksten sprak niet alleen hen aan. Deze nieuwe generatie groeit niet op in een Koude Oorlog en wordt niet gehinderd door de gruwelen van het stalinisme en de rem die dit zette op het denken over een andere samenleving. Dit leidt tot opmerkelijke peilingen die aangeven dat 36% van de mensen jonger dan 30 jaar socialisme als iets positiever en beter zien dan kapitalisme. (zie: http://cdn.yougov.com/cumulus_uploads/document/3csd07d2dd/tabs_OPI_socialism_20150508.pdf)

De campagne Black Lives Matter bouwt voort op de ervaringen uit het verleden. De beweging gebruikt vele vormen van protest, gaande van flashmobs, bezettingen, blokkades van snelwegen tot de meer conventionele betogingen. De ondertussen wereldwijd bekende gebaren die bij "hands up, don't shoot" horen zijn duidelijk qua boodschap en vorm. De identiteit van de #BLM-beweging is dat op dit moment echter nog niet.

Het belang van de nationale #BLM-conferentie

Op 18 juni vindt de eerste nationale conferentie van #BLM plaats in Chicago. Hier zullen veel belangrijke beslissingen gemaakt worden. Als nu over #BLM wordt gesproken, is er nog veel onduidelijkheid en daar moet deze conferentie een begin van antwoord op bieden. De eerste vraag is wat de identiteit van de beweging is, waar zij haar middelen haalt en wie de leiding zal vormen. Op dit ogenblik komt het grootste deel van de financiering van verschillende NGO's. Zo wordt de lokale afdeling in Ferguson gesteund door de 'Organisation for Black Struggle'. Maar die wordt dan weer gefinancierd door figuren als miljardair George Soros die 33 miljoen dollar doneerde. Deze vraag is belangrijk omdat de strijd in het verleden door politieke organisaties zoals de Black Panthers en de Civil Rights Movement werd gevoerd. Toen deze door de staat vernietigd waren, werd de strijd voor de rechten van zwarten geleid door apolitieke en niet-revolutionaire organisaties die niet opkamen voor een ander systeem. Waarom deze vraag stellen? Omdat, zoals Malcolm X het lang geleden al stelde, 'you can't have capitalism without racism'.

Racisme bestrijden vereist dus ook een strijd tegen kapitalisme. De campagne die uiteindelijk het leven van Martin Luther King jr kostte, de Poor People's Campaign, omvatte een nationale betoging naar Washington DC met als doel om de stad te bezetten tot de regering maatregelen nam om de armoede van alle mensen in de VS aan te pakken. Malcolm X kwam door zijn persoonlijke ervaringen tot conclusies. MLK werd tot een radicalisering bewogen nadat hij zag dat de burgerrechtenbeweging enkel

leidde tot een verbetering van de situatie van de zwarte middenklasse, terwijl de arme lagen steeds weer uit de boot vielen. Het leidde tot de conclusie dat de strijd tegen racisme ook een strijd tegen armoede was, los van geslacht of huidskleur. #BLM wordt vandaag hoofdzakelijk door zwarten georganiseerd en is vooral op de rechten van zwarten gericht. De beweging zal moeten evolueren tot een multi-rationale organisatie die een breder front kan vormen tussen alle onderdrukte lagen van de samenleving in de VS om een succesvolle campagne te voeren tegen racisme en geweld.

Een tweede belangrijke vraag is dan ook die naar de rol van niet-zwarten in de beweging. Hoe kunnen blanke activisten de beweging ondersteunen en versterken? Hoe dienen zij te reageren op de soms moeilijke positie of de zelfs vijandige reacties als ze de beweging steunen? Eljeer is duidelijk in zijn antwoord: "Dit toont het belang van een klassenanalyse."

Klassenbewustzijn en eenheid

Om de problemen van racisme aan te pakken, volstaat het niet om enkel met zwarten strijd te voeren. Slechts 13% van de Amerikaanse bevolking is zwart, maar zij zijn wel disproportioneel vertegenwoordigd bij de armen, daklozen en gevangenen. Het is in het belang van #BLM om zoveel mogelijk mensen te betrekken van diverse achtergronden om samen te strijden voor gelijkheid en rechtvaardigheid. Dit kan enkel door te vertrekken van een klassenanalyse die de problemen op deze manier bekijkt en uitlegt.

Het kapitalisme predikt op alle mogelijke manieren het individualisme en probeert ook problemen zoveel mogelijk te individualiseren. Mensen worden opgedeeld op basis van ras, sekse, religie, ... en zo worden ze tegen elkaar opgezet. Verdeel-en-heers is de belangrijkste strategie van het kapitalisme.

Ras is een politieke constructie zonder wetenschappelijke basis. Het is ondertussen 40 jaar geleden dat Martin Luther King jr opriep voor gelijke rechten. En het is meer dan 150 jaar geleden dat het 13e amendement op de Grondwet van de VS werd aangenomen (een amendement dat stelt: "Noch slavernij, noch onvrijwillige diensten, tenzij als straf voor een misdaad waarvoor de persoon in kwestie veroordeeld is, zullen bestaan in de VS en elke plaats die onder hun jurisdictie staat"). Maar toch is de situatie voor niet-blanken in de VS nog steeds penibel.

De valse illusie van superieuriteit die vele blanken ervaren omdat zij net iets minder slecht af zijn dan hun anderskleurige medemensen is volledig ongegrond en maakt deel van de systematische poging tot verdeling binnen de samenleving. Privileges en maatschappelijke voordelen zijn kunstmatige constructies die telkens gebruikt worden als ze nodig zijn. Maar rijke blanken hebben niets gemeen met arme blanken. Ze gebruiken verdeling tussen de armen om mogelijke banden te breken voor ze tot stand komen. Eengemaakt protest kent immers steeds een groter succes dan geïsoleerd protest.

De basis voor gemeenschappelijke strijd is aanwezig in de samenleving, maar wordt zoveel mogelijk van bovenaf afgeblokt door de staat en de media. Het is aan ons om alle onderdrukten te verenigen door aan te tonen dat ze dezelfde strijd voeren en dat deze tegen het kapitalisme gericht is. We moeten dus vertrek-

ken van een klassenanalyse en aantonen dat strijd tegen racisme, voor LGBTQI-rechten, voor rechtvaardigheid, ... eenzelfde strijd is voor een nieuw en democratisch systeem.

#AllLivesMatter

Het is geen evident vraag voor activisten, maar de discussie wordt publiek gevoerd en moet dus aan bod komen. Hoe moeten we omgaan met de slogan #AllLivesMatter? De oorsprong van deze hashtag ligt bij de liberale vleugel van blank Amerika. Het hoofddoel van die vleugel is het depolitiseren van de beweging en het ondergraven van het bewustzijn. Alle levens zijn inderdaad belangrijk. De vraag is echter niet zozeer wiens leven belangrijk is, maar wel wiens leven bedreigd wordt? Gewapende blanke misdadigers worden niet op straat neergeschoten, ongewapende en onschuldige zwarten wel. (zie ook: <http://www.theguardian.com/us-news/2015/may/17/biker-gang-shooting-waco-texas>)

#BLM richt zich in eerste instantie op de rechten van zwarten en de vraag naar gerechtigheid. Dit kan enkel ideologisch beantwoord worden. De beweging moet politieker worden en verbreden naar alle onderdrukten. Zo kunnen we tot verandering komen.

Obama, Bernie Sanders en de verkiezingen van 2016

Het is ironisch dat de strijd voor de rechten van de zwarte minderheid in de VS net terug opflakert op een ogenblik dat het land de eerste zwarte president uit zijn geschiedenis kent. Barack Hussein Obama heeft evenwel meer landen gebombardeerd dan zijn voorgangers, heeft meer gebruik gemaakt van drones en zet zwaarder in op anti-terrorisme. Hij grijpt zwaarder in tegen klokkenluiders die illegale praktijken aan het licht brengen. En dan komt daar nog eens een campagne als #BLM bovenop.

Drie jaar lang kwam er geen betekenisvolle reactie van het Witte Huis op de beweging. Pas recent, na het einde van het presidentschap in zicht is, zag Obama zich verplicht om te reageren en een aantal militaire uitrustingen van de politie te verbieden. (zie: <http://www.washingtonpost.com/blogs/post-politics/wp/2015/05/18/obama-to-visit-camden-n-j-to-tout-community-policing-reforms>). Dit is niet de reactie waar mensen op zaten te wachten.

Het is duidelijk dat de kleur van de persoon die het voor het zeggen heeft in het Witte Huis niet van doorslaggevend belang is, het gevoerde beleid blijft immers hetzelfde. Obama beloofde verandering maar bracht meer van hetzelfde. Hij sprak op een nationale conferentie van de Democraten in 2004 nog over een post-raciaal Amerika: "Er is geen blank Amerika, er is geen zwart Amerika, er is slechts één Amerika." Dat bleek een illusie te zijn. Het besef hiervan dwingt #BLM om een duidelijk standpunt in te nemen en zich te distantiëren van de Democraten om te werken aan een eigen politieke opstelling waarmee de strijd voor verandering effectief kan gevoerd worden.

De volgende presidentsverkiezingen in de VS vinden in 2016 plaats. Bernie Sanders is wellicht de meest besproken kandidaat in linkse kringen. Hij maakt geen kans om verkozen te raken, maar is toch belangrijk als een polariserend figuur. Wellicht zal

deze zelfverklaarde socialist uiteindelijk Hillary Clinton steunen in haar poging om president te worden. De opstelling van Sanders zou in Europa sociaaldemocratisch genoemd worden. Hij is een kopstuk van de links-populistische vleugel van de Democraten. Maar hij brengt wel een retoriek tegen Wall Street en de dominantie van de grote bedrijven in de campagne. Rond #BLM heeft nog niet echt een standpunt ingenomen. De beweging moet echter wel in discussie gaan met diegenen die aangetrokken worden door de retoriek van Sanders, het kan nuttig zijn om zo mee het debat te voeren.

Lessen van #BLM

BlackLivesMatter heeft een ware doos van Pandora geopend. Vanaf de start van de beweging tot vandaag, wordt het aanhoudende politiegeweld in de VS meer in de media gebracht en groeit het verzet ertegen. Mensen zijn zich bewust van het probleem en erkennen het. Dit is de eerste noodzakelijke stap om het aan te pakken. De illusie van gelijkheid is doorprikt. Waar de discussie voorheen begon met het overtuigen van mensen dat er nog een probleem is, ligt dit nu anders en kan snel gesproken worden over geïnstitutionaliseerde vormen van racisme en geweld. Ferguson was het beginpunt. Maar Baltimore bracht de kwestie van de besparingen en de strijd daartegen als onderdeel van de strijd tegen racisme sterk naar voor.

Hierdoor is het debat veranderd en kunnen we gemakkelijker overgaan tot het in vraag stellen van het economisch systeem. We kunnen erop wijzen wiens belangen verdedigd worden en uiteindelijk tot de conclusie komen dat de strijd tegen racisme een strijd tegen het kapitalisme is. Deze conclusie trokken Malcolm X en MLK jaren geleden, nu kunnen we op hun ervaringen verder bouwen.

#BLM moet overgaan tot een nationale coördinatie met tegelijk ook lokale afdelingen en een duidelijk programma. Dat zou de strijd naar een hoger niveau tillen. Dan kan #BLM uitgroeien tot een nationaal orgaan dat een brede massabeweging tegen racisme en ongelijkheid op de been brengt en hiermee het status-quo in vraag stelt.

Besluit

Eljeer: "We zullen in de komende periode steeds meer strijd zien opflakkeren, de samenleving is aan het polariseren, waarbij de heersende klasse duidelijk in het defensief wordt gedreven. Het establishment zal tot de aanval overgaan om geen grond te moeten vrijgeven. Als #BLM een overwinning haalt, hoe klein die ook is, dan zal dit een inspiratie zijn voor de arbeidersklasse in de VS, maar ook in de rest van de wereld. Het in vraag stellen van het systeem in de VS kan een enorme reactie uitlokken, #BLM kan daar een grote rol in spelen. #BLM kan het socialistisch bewustzijn in de VS versterken. Wij ondersteunen de beweging en willen dat ze een blijvende organisatie wordt die strijd voert tegen onderdrukking, racisme en ongelijkheid. Er is nood aan een brede massabeweging die met een internationalistische en democratische socialistische benadering opkomt voor radicale verandering."